

Walter Sutcliffe: „See etendus on maagiline”

Walter Sutcliffe

LIINA VIRU

Homme õhtul esietendub rahvusooperis Estonia Wolfgang Amadeus Mozarti ooper „Cosi fan tutte” („Nii teevad kõik naised”), muusikaliine juht ja dirigent Arvo Volmer, kunstnik Liina Keevallik ja valguskunstnik Neeme Jõe. Osades Aile Asszonyi või Heli Veskus (Fiordiligi), Helen Lokuta või Juuli Lill (Dorabella), Rauno Elp, Aare Saal või René Soom (Guglielmo), Oliver Kuusik või Urmas Põldma (Ferrando), Mart Laur või Priit Volmer (Don Alfonso), Kristina Vähi või Janne Ševtšenko (Despina) jt. Ooperi on lavale toonud Walter Sutcliffe (s 1976) Suurbritanniast, Londoni kuninglikus muusikakolledžis ja Cambridge'i ülikoolis õppinud noor lavastaja. Ta on lavastanud oopereid Suurbritannias, Saksamaal, USAs (sh Metropolitan Operas) ja Tšehhis ning töötanud lavastaja assistendina paljudes Euroopa juhtivates teatrites nagu Londoni Kuninglik Ooper, Frankfurdi Ooper, Deutsche

Oper am Rhein ning Bayreuthi, Klangbogeni jt festivalidel. Sirp palus külalislavastajal rääkida tööst ooperi „Cosi fan tutte” lavaletoomisel Estonias.

Walter Sutcliffe, sinust räägitakse sageli kui noorest lavastajast. Kui palju üldse leidub praegu noori ooperilavastajaid ja millised on noore ooperilavastaja eelised?

Walter Sutcliffe: Neid on väga palju, isegi liiga palju! Inimesi, kes tahavad tööd teha, on alati rohkem kui vabu töökohti, konkurents on tihe. Eeliseid tegelikult ei ole – ei noortel ega vanadel. Kui sa tead, mida teed, kui sul on oma väljakujunenud stiil, siis lihtsalt lähed ja püüad seda teha. Pean ütleva, et ma ei tunne väga paljusid noori lavastajaid. Aeg-ajalt kohtan neid teatrites, neil kõigil on huvitav nägemus ning ma soovin neile parimat. Kui oled enda

vastu aus ja tead, mida teed, siis jätkub maailmas ruumi kõigile. Ärge unustage, et ooper on suures osas rahvusvaheline ettevõtmine ning arenemiseks on vaja mõelda rahvusvaheliselt.

Oled assisteerinud mitmeid kuulsaid lavastajaid nagu Keith Warner, David Alden, Richard Jones, Christof Loy ja Anthony Page. Mida oled neilt õppinud?

Ma olen neilt palju õppinud juhtimise ja esteetika kohta, praktilisi asju, mida iga lavastaja peab teadma. Olen õppinud, kuidas käituda lauljatega, erinevaid lähenemisi, graafikute koostamist ning saanud teada, mis laval toimib ja mis mitte. Assisteerides lavastasin alati ka oma tükki, mistõttu oli põnev otsida oma stiili ja leida asju, mis mind huvitavad. Mulle meeldib töötada koos tuntud ja mainekate tegijatega, näha asju, mida pean heaks, ja asju, millest saan aru, et need ei ole head. Ma arvan, et nii paljude tuntud ja silmapaistvate inimestega koos töötamine on olnud suur privileeg – see on aidanud mul areneda ning on olnud omamoodi katsetamisperiood.

Milline on lavastamisprotsessi kõige huvitavam osa?

Mulle meeldib jälgida, kuidas lavastus pärast esietendust edasi areneb, kuid ooperi puhul ei ole see alati lihtne, sest etendusi antakse suurte intervallidega. Mulle meeldib vaadata, kuidas dekoratsioonid ellu ärkavad, meeldib tegelda lava valgusega, pakkuda publikule trikke ja maagiast. Kuid mida ma ei tea, on see, kui kaugele on valmis minema osatäitjad. See on alati põnevam kui millegi tehnilise teostamine. Sa ei tea, mida solist arvab, millise ukse sa talle avad või millise ukse tema sinule avab. See on põnev ja tundmatu maa. Minu töö on selgitada välja, mida antud teema lauljale tähendab, ma annan neile võimaluse materjaliga mängida ja mängida nii hästi, kui nad

vähegi oskavad. Seda teha on mulle tõepoolest fantastiline kogemus ning ma ei saa väita, et tulemus on ainult minu kontseptsioon – ma leian raamistikku, annan inimestele mängumaa ja aitan neil seejärel mängida. Nemad viivad lavastuse täide. On suurepärane jälgida seda, kuidas inimesed leiavad sellest tükist tõe. Ma võiksin seda lavastada üha uuesti.

Kui peaksid inimesele lühidalt selgitama, miks ta peaks tulema Estoniasse „Cosi fan tutte't” vaatama, siis mida ütleksid?

Ma ei taha inimestele öelda, et nad peaksid seda tegema. Kui inimestele ei meeldi kultuur, siis neile ei meeldi kultuur. Kui inimestele ei meeldi ooper, siis neile ei meeldi ooper. Kui inimestele ei meeldi Mozart, siis neile ei meeldi Mozart. Minu lootus on see, et 17. oktoobril saame näha tõelist „Cosi fan tutte't”, sellist, mis kõnetab, kui ainult avada oma silmad ja kõrvad. Ning sa ei pea kõvasti vaeva nägema, tuleb lihtsalt istuda ja lasta end võluda. See etendus on maagiline. Kui vaataja hindab teatri maagiast selle kõigis vormides, siis arvan, et ta ei pea pettuma.

„Cosi fan tutte” jõuab homme lavale. Kas esietendus tähendab, et lavastus on valmis või teed pärast esietendust veel muudatusi?

Mulle meeldib teha märkusi. Osatäitjad proovivad mitmeid asju ning saab öelda, et midagi tuleks muuta selgemaks või vahest ei olnud tegemist parima otsusega. Seda tüüpi vormimist ja kohendamist on küll. Esietendus peab olema vaatamäng, kuna selle kajade põhjal otsustavad inimesed, kas nad tahavad tulla seda vaatama. Lavastus peab olema elav, see ei tohi olla kordamine kordamise enese pärast. Kordamine tapab lavastuse. Osatäitjad peavad meeles pidama, et nende ülesanne on jutustada elavat lugu.

Üles kirjutanud **Ülla Veerg**